

MIESTO PRE KAŽDÉ DIEŤA

Nizkoprahové sú také služby pre klientov, aby boli čo najviac dostupné a pri ich využívaní nemuseli prekonávať rôzne prekážky, teda prekračovať „vysoký prah“. Preto bývajú poskytované v prirodzenom prostredí klientov, pracovníci nečakajú, že ich klienti vyhľadajú na úrade či v inštitúcii.

Občianske združenie Ulita, v ktorom pracujem, pôsobí na bratislavskom sídlisku Kopčany, kde je aj sociálna ubytovňa magistrátu. Na sídlisku žije veľa rodín v zložitej sociálnej a ekonomickej situácii – riešia nezamestnanosť, dlžoby a exekúcie, dlhotrvajúce zdravotné ťažkosti, nevedia, ako bude s bývaním... Ťažká situácia v rodine a kumulácia problémov pre nich predstavuje dlhodobú záťaž. Rodičom často dochádza kapacita poskytnúť deťom potrebnú oporu, majú málo informácií o tom, že náročné situácie majú aj iné riešenia, než aké poznajú. Niektorí majú nižšie vzdelanie, menej podporujú deti pri učení. Deti častejšie zažívajú zlyhanie v škole, ťažké situácie z domu sa prejavujú v ich správani, kvôli nižšiemu socioekonomickému statusu, miestu, kde bývajú a niektoré kvôli príslušnosti k rómskemu etniku sa stretávajú s odmietaním medzi spolužiakmi. Toto a tiež menej možností na trávenie voľného času prispievajú k vyššej miere rizikového správania.

Nizkoprah môže vyzeráť v každej lokalite ináč – pred spustením služby v danej lokalite zvyknú pracovníci realizovať prieskum potrieb a zostaviť službu tak, aby zodpovedala potrebám klientov. Niekde má podobu terénnej sociálnej práce, inde je to voľnočasový klub pre mladých. V Ulite sme postupne terénnu sociálnu prácu doplnili o klub pre deti a mladých,

doučovanie a predškolskú prípravu, realizujeme aj aktivity pre komunitu a spolu s obyvateľmi sa snažíme meniť aj prostredie sídliska.

Aktivity začínajú väčšinou o piatej popoludní, doobeda sú deti v škole a potom netrpezlivo čakajú pred dverami klubu. O chvíľu začne doučovanie. Každý sa chce dostať na rad, najlepšie hneď. Aj úlohy je príjemnejšie robiť s niekým, kto je trpezlivý, vypočuje, kto neznervózne ani pri tej istej otázke položenej desiaty raz. Starší tu hľadajú pomoc s cudzími jazykmi, ale aj prístup na počítač s internetom, kde si pripravujú školské projekty.

Vonku zatiaľ beží terénna sociálna práca. Deti čakajú v rade pred skladosm, niekto si chce požičať kolobežku, iný futbalovú loptu. Pár rodičov si vypýta lavičku a rozloží si ju blízko skladu. Ak bude čas, trochu sa porozprávame. O výchove aj o plánoch, kam by sa chceli presťahovať, keď im skončí možnosť bývať na ubytovni. Peťkova mama sa spýta na návštevu psychologického poradne. Občas príbehne niektoré dieťa požičať si niečo iné alebo sa porozprávať, čo nové v škole. Pristavia sa aj dospievajúci. Niekto len tak pozdraví, Kaja zas zavolá niekoho z klubu na prechádzku, pretože chce hovoriť o svojom trápení vo vzťahu. Skupina pätnásťročných chlapcov debatuje o tom, ako bolo cez víkend na stanovačke a kto

koľko vypil. V rámci prístupu harm reduction spolu preberieme aj zopár zásad, ako piť bezpečnejšie a čo robiť, keď niečo nedopadne dobre.

Ďalší deň je v klube skupina. Chvilami to vyzerá ako pohoda doma v obývačke. Dievčatá prišli na internet, ale popritom bude čas aj na rozhovor o škole, vzťahoch či bezpečnom sexe. Patrik pripravuje občerstvenie, pár chlapcov si rozkladá spoločenskú hru, ďalší si vypýtali reproduktory a mikrofón, ukazujú, kto vie ako rapovať. Rebeka si lakuje nechty a Jeny si dnes chce vyrobiť náušnice. Danko si ticho vypýtala rozhovor, včera to doma zase bolo s otcom zlé.

Zdanlivo to vyzerá, že je to málo. Veď len robíme s deťmi úlohy alebo im požičiame loptu. Rozprávame sa o počasí a o tom, ako sa vyvíja turecká telenovela. To je však základom nizkoprahových programov – vychádzame z toho, že každé dieťa by malo mať miesto, kde môže tráviť voľný čas alebo dostať podporu a pomoc bez ohľadu na to, aké je, aké má rodinné, sociálne či ekonomické zázemie, malo by niekde zažiť, že je pre niekoho dôležité a že sa o neho niekto zaujíma. Neurčujeme ciele – každé dieťa vie samo, čo v danej chvíli potrebuje – a môže to byť práve iba stráviť čas niekde v pohode s kamarátmi, chvíľu sa len tak zahrať alebo dokázať konečne prečítať celý text v šlabikári. Cez takéto chvíle, stretnutia a rozhovory sa rozvíja vzťah a buduje dôvera. Potom je možné prísť, otvoriť aj tie ťažké témy, hovoriť o trápeniach a hľadať nové východiská z náročných situácií.

Monika Gregussová

www.ulita.eu.sk, www.nizkoprah.sk

